

travelbook

Wrocław

Bezdroża

Mistrzowska #ochrona **ERGO**
HESTIA

Autorzy przewodnika: Eliza Czyżewska, Jakub Wolski, Ewa Chopkowicz

Redakcja: Jacek Okarmus

Opracowanie kartograficzne: DAKA – Studio Graficzne

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors; www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Skład: Krzysztof Hosaja

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bewert2>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie II

ISBN: 978-83-283-4517-1

Copyright © Helion, 2018

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKCJE WROCŁAWIA	6
INFORMACJE PRAKTYCZNE	13
PRZED WYJAZDEM	14
Wybór czasu podróży	14
DOJAZD	15
Pociągiem	15
Autobusem	16
Samochodem lub motocyklem	16
Samolotem	17
NA MIEJSCU	18
Komunikacja	18
Noclegi	20
Wyżywienie	23
Kultura i rozrywka	26
Wrocław aktywnie	28
Zakupy	30
INFORMACJE KRAJOZNAWCZE	31
KRAJOZNAWCZE ABC	32
HISTORIA	32
ARCHITEKTURA	43
DUCH WROCŁAWIA	46
KULINARIA	47
WROCŁAW	49
OD DWORCA GŁÓWNEGO DO RYNKU	50
Ulica Piłsudskiego	53
Ulica Świdnicka	55
▶ Wrocławskie krasnale	60

RYNEK I OKOLICE	64
Blok śródrynkowy	65
Zachodnia pierzeja Rynku	69
Północna pierzeja Rynku	74
Wschodnia pierzeja Rynku	74
Południowa pierzeja Rynku	77
Plac Solny	78
POŁUDNIOWA CZĘŚĆ STAREGO MIASTA	80
Plac Bohaterów Getta i okolice	80
Dzielnica Czterech Świątyń	84
Wzdłuż promenady Staromiejskiej	88
WZDŁUŻ ODRY	93
Plac biskupa Nankiera	100
Bulwary	102
Park Słowackiego	105
▶ Murale	108
WYSPIY I OSTRÓW TUMSKI	110
Piasek	111
Wyspy: Młyńska, Słodowa i Bielarska	116
Ostrów Tumski	118
WOKÓŁ HALI STULECIA	126
▶ Legendy wrocławskie	136
POZOSTAŁE ATRAKCJE WROCŁAWIA	140
▶ Secesyjny Wrocław	152
OKOLICE WROCŁAWIA	153
Trzebnica	154
Brzeg	155
Lubiąż	157
Henryków	159
Zamek Książ	162
Ślęza i Sobótka	166
Świdnica	168
INDEKS	172

Spis map

Okolice Wrocławia _____	przednia okładka
Ulice Piłsudskiego i Świdnicka _____	51
Rynek i okolice _____	66–67
Południowa część Starego Miasta _____	82–83
Wzdłuż Odry _____	94–95
Wyspy i Ostrów Tumski _____	110–111
Hala Stulecia i okolice _____	126
Wrocław – Stare Miasto _____	tylna okładka

Spis ramek

Parkowanie _____	17
Urbancard _____	18
Wrocławski Rower Miejski _____	19
Mapy rowerowe _____	20
Informacja turystyczna _____	26
Miejski internet _____	28
Wycieczki z przewodnikiem _____	29
Osiedle w kształcie orła _____	45
WuWa II _____	45
European Cycling Challenge _____	46
Wrocławski bigos _____	47
Schöps _____	48
Ku czci niezapomnianego aktora _____	52
Bombowy zamach AK _____	52
<i>Przejście</i> _____	55
Dzieje wrocławskiej opery _____	57
Czarna Oława _____	59
Dietrich Bonhoeffer _____	73
Żydzi w mieście _____	81
Płaskorzeźba <i>Skamieniałe tancerki</i> _____	97
Piotr Włostowic _____	113
Henryk Tomaszewski _____	115
Ku pojednaniu _____	117
Powódź tysiąclecia we Wrocławiu _____	119
WFF Wrocław _____	129
Lwów we Wrocławiu _____	131
Szlak św. Jakuba _____	157
Śląskie pierniki _____	161
Daisy Hochberg von Pless _____	165
Śląska astronomka _____	169
Nietypowy pomnik _____	170

ATRAKCJE WROCŁAWIA

NAJSŁYNNIEJSZE MIEJSCA

Ostrów Tumski i wyspy

Najstarsza część miasta z potężną gotycką katedrą św. Jana Chrzciciela, kościołem św. Krzyża i wieloma innymi cennymi zabytkami. O zmroku uliczki dawnej wyspy oświetlają gazowe lampy zapalane przez latarnika z dawnych czasów.

Rynek

Jeden z najpiękniejszych w Polsce (i nie tylko w Polsce) rynków, otoczony kolorowymi kamienicami z różnych okresów. Stojący tu ratusz to perła architektury gotyku.

Hala Stulecia i okolice

Jeden z najbardziej charakterystycznych budynków Wrocławia. Potężna budowla o wielkiej kopule zbudowana na żelbetowym szkielecie w latach 1911–13. Obiekt wpisany wraz Pawilonem Czterech Kopuł i Pergolą na listę UNESCO.

Aula Leopoldina i UWr

Reprezentacyjna Aula Leopoldina to jedno z największych i najpiękniejszych barokowych wnętrz w Polsce. Zwiedzić ją można podczas wizyty na Uniwersytecie Wrocławskim, która obejmuje także wejście do Oratorium Marianum oraz na Wieżę Matematyczną, z której roztacza się niezapomniany widok na Stare Miasto.

Panorama Raclawicka

To ogromny panoramacyjny obraz o wysokości 15 m i długości 114 m, prezentowany w specjalnej rotundzie. Dzięki połączeniu efektów malarskich i technicznych (oświetlenie, sztuczny teren, zaciemnienie) obraz przenosi widza na pole bitwy pod Raclawicami.

Kup książkę

Poleć książkę

CIEKAWOSTKI ARCHITEKTONICZNE

Nowe Forum Muzyki

Nowoczesna budowla NFM od razu kojarzy się z muzyką. W czterech salach koncertowych o doskonałej akustyce odbywają się imprezy muzyczne przyciągające tysiące melomanów.

Teatr Capitol

Mieści się w budynku przedwojennego kinoteatru Capitol o ciekawym modernistycznym wnętrzu. To miejsce ważnych wydarzeń artystycznych, a na co dzień – oaza spokoju pośród gwarne go miasta.

Wrocławski stadion

Stadion Miejski we Wrocławiu to najnowocześniejszy i największy (mieści ponad 45 tys. widzów) stadion na Dolnym Śląsku. Jego elewacja zbudowana jest z półprzezroczystej siatki z włókna szklanego pokrytego teflonem, a dach trybun jest częściowo przeszklony.

Sky Tower

Ten mający 212 m drapacz chmur jest najwyższym budynkiem w Polsce. Jego projekt od początku wzbudzał liczne kontrowersje. Dziś

Sky Tower jest widoczny z każdego punktu we Wrocławiu. Z jego przedostatniego piętra roztacza się niesamowity widok.

Most Ręziński

Jeden z największych mostów betonowych na świecie. Jest częścią autostradowej obwodnicy Wrocławia. Ma 122 m wysokości i 612 m długości. Żelbetonowa konstrukcja zawieszona jest za pomocą 160 want tylko na jednym pylonie. Przejazd przez rzeźnię oświetlony nocą most jest niezapomnianym doświadczeniem.

Kup książkę

Poleć książkę

MUZEA I CENTRA POZNAWCZE

Centrum Historii „Stara Zajezdnia”

Jedno z najbardziej interaktywnych muzeów Wrocławia, w którym dotykane eksponatów jest nie tylko mile widziane, ale wręcz wskazane. W dawnej zajezdni MPK, dzięki nowoczesnym technikom i realistycznej scenografii, możemy poznać życie we Wrocławiu podczas wojny i czasach późniejszych.

Hydropolis

To pierwsze i największe w Polsce centrum wiedzy o wodzie. Wyremontowane wnętrza dawnych wrocławskich wodociągów zaadaptowano na edukacyjną wystawę wykorzystującą techniki multimedialne i interaktywne. Hydropolis cieszy się ogromną popularnością.

Pawilon Czterech Kopuł

Jeden z obiektów historycznej Wystawy Stulecia w 1913 r. W jego pięknie zrewitalizowanych wnętrzach możemy podziwiać bogatą kolekcję polskiej sztuki współczesnej. Pawilon wpisany jest na listę UNESCO.

Muzeum Sztuki Współczesnej

Tymczasowa siedziba Muzeum Sztuki Współczesnej została urządzona w dawnym schronie przeciwlotniczym. Elewację schronu zdobi *Klepsydra czasu* Stanisława Dróżdża, a w surowym, jasnym wnętrzu można oglądać wystawy sztuki współczesnej.

Centrum Poznawcze Hali Stulecia

Powstało w jednej z sal niezwykle żelbetonowej Hali Stulecia. Ciekawa multimedialna wystawa przybliży zwiędzającym historię powstania hali i jej architektoniczne tajemnice.

Muzeum Pana Tadeusza

W muzeum na wrocławskim Rynku oprócz ekspozycji stałej z rękopisem Mickiewicza możemy obejrzeć multimedialne ekspozycje czasowe, a także cenne archiwalia ze zbiorów Jadwigi i Jana Nowaków-Jeziorańskich oraz Zofii i Władysława Bartoszewskich.

Muzeum Narodowe

W dawnym neorenesansowym gmachu re-jencji wrocławskiej znajduje się jedno z najważniejszych muzeów Wrocławia i Dolnego Śląska. Gromadzi bezcenne zabytki sztuki, głównie malarstwo i rzeźbę, ze szczególnym uwzględnieniem sztuki całego Śląska.

Muzeum Farmacji

W kamieniczce przy Kurzym Targu poznamy historię farmacji: technologie wytwarzania leków i instrumenty stosowane od średniowiecza po dzień dzisiejszy, zwiedzimy zrekonstruowaną pracownię alchemiczną i renesansową aptekę.

Kup książkę

Poleć książkę

MIEJSCA, KTÓRE TRZEBA ODWIEDZIĆ

Barbara

Dawny kultowy bar mleczny przy ulicy Świdnickiej, będący świadkiem ważnych wydarzeń historycznych, m.in. happeningów Pomarańczowej Alternatywy, której działacze uciekali tędy przed ZOMO. W 2015 r. została otwarta BARBARA, będąca centrum Informacyjnym Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. W wyremontowanych wnętrzach zachowujących klimat lat 60. odbywa się wiele imprez kulturalnych. W środku mała kawiarnia oferuje pyszne śniadania, lunchy i desery.

Instalacja *Przejście*

(pomnik Anonimowego Przechodnia)

Grupa 14 odlanych z brązu rzeźb postaci ludzkich naturalnej wielkości, stojących po obu stronach ulicy Świdnickiej. Postacie wchodzą pod ziemię, by po drugiej stronie ulicy spod niej wyjść, krusząc chodnikowe płyty. Dzieło Jerzego Kaliny o głębokim symbolicznym znaczeniu.

Dzielnica Czterech Świątyń

Powstała jako symbol harmonijnego współistnienia wyznawców różnych religii miesz-

kających we Wrocławiu. Jest jednym z najdynamiczniej rozwijających się miejsc na mapie kulturalnej i rozrywkowej Wrocławia. Działa tu ambitne kino Nowe Horyzonty i wiele modnych knajpek i restauracji.

Mostek Pokutnic (kościół św. Marii Magdaleny)

Rozpięty jest pomiędzy dwiema wysokimi wieżami kościoła św. Marii Magdaleny. Zapewnia oszałamiający widok na śródmieście Wrocławia. Mostek „zagrał” w trzymającym w napięciu filmie Mariusza Gawryśa *Śługi Boże*.

Fontanna Multimedialna

Otoczona urokliwą Pergolą, położona obok Hali Stulecia. Największa fontanna we Wrocławiu: z 300 zamontowanych na jej dnie dysz woda może tryskać na wysokość aż 40 m. Wieczorami w cieplejszych miesiącach roku odbywają się tu olśniewające widowiska typu światło-dźwięk stosujące najnowocześniejsze techniki laserowe.

Browar Stu Mostów

Przykład na to, że piwna rewolucja w Polsce dotarła do Wrocławia i kontynuowana

jest w najlepszy sposób. Browar jest częścią Conceptu Stu Mostów, który łączy browar, bistro i pracownię rzemieślników. Oferuje nie tylko znakomite piwa własnej produkcji (w tym zrekonstruowane średniowieczne piwo schöps), ale również wytwarzane na miejscu pieczywo, precele, sery i musztardy.

Bazar Smakoszy w Browarze Mieszczańskim

Bazar działa w każdą niedzielę i środę w zabytkowych wnętrzach Browaru Mieszczańskiego. Promuje zdrową żywność i ciekawe kulinarne trendy. Wspiera lokalnych producentów żywności. Można tu kupić ekologiczną żywność w szerokim asortymencie.

Bulwary im. K. Dunikowskiego oraz M. i L. Kaczyńskich

Najspokojniejsze miejsce w obrębie Starego Miasta, niedawno gruntownie zrewitalizowane, z najpiękniejszym w mieście widokiem na Ostrów Tumski i wyspę Piasek. Jedno z ulubionych miejsc spacerowych wrocławian. Na bulwarach atrakcją jest tzw. pufa miejska, na której można przysiąść lub położyć się swobodnie, kontemplując panoramę przeciwnego brzegu Odry.

Kup książkę

Poleć książkę

MIEJSCA PRZYJAZNE DZIECIOM

Wrocławski Szlak Krasnali

Pierwszym krasnalem, który pojawił się we Wrocławiu, był Papa Krasnal na Świdnickiej. Dziś odlanych z brązu figurek jest w mieście blisko trzysta. Zwiedzanie miasta z dziećmi „tropem krasnali” jest ogromną atrakcją dla najmłodszych.

ZOO i afrykarium

Jeden z najstarszych ogrodów zoologicznych w Polsce. Żyje tu ponad 10 tys. zwierząt pochodzących z całego świata. Na popularnym Dziedzińcu Zwierzęcym można karmić kózki, pogłaskać kucyki, osiołki, wietnamskie świnki i owce. Osobną częścią zoo jest **afrykarium** – ogromne oceanarium z 19 akwariami prezentującymi ekosystemy wodne Afryki. Przejście szklanym tunelem z pływającymi nad głową zwierzętami morskimi dostarczy niezapomnianych emocji.

Ogród Japoński

Ogród stworzony ponad sto lat temu przez japońskich mistrzów sztuki ogrodniczej. Spacer żwirowymi ścieżkami wśród wodnych kaskad, strumyków, stawów, pagórków i starannie skomponowanej roślinności zapewni

wytchnienie i relaks. Warto zwrócić uwagę na detale: kamienne misy na wodę, latarnie, pagody i in. Podobnych wrażeń dostarczy spacer po Ogrodzie Botanicznym.

Kolejkowo

Największa makieta kolejowa w Polsce. Dolny Śląsk w miniaturze, „zaludniony” ponad dwoma tysiącami figurek ludzi i zwierząt. Uwaga! Wejście z dziećmi na własną odpowiedzialność (nie będą chciały wyjść).

Wrocławski Teatr Lalek

Ćiesząc się dużą popularnością teatr z repertuarem dla najmłodszych widzów. Teatr otacza pięknie zaaranżowany park Staromiejski z placem zabaw, karuzelą w stylu francuskim i wolierą.

Humanitarium – Ogrody Doświadczeń

Ogrody Doświadczeń to miejsce stworzone dla dużych i małych miłośników nauki. Interaktywne ekspozycje i zajęcia warsztatowe angażują poprzez zabawę wszystkie zmysły. Wizyta w Humanitarium rozbudza ciekawość świata i udowadnia, że jego poznanie może być fascynującą przygodą.

Wrocław

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Od Dworca Głównego do Rynku

Dworzec Główny – NOT – Capitol – Renoma – kościół Bożego Ciała – Opera
Wrocławska – hotel Monopol – Papa Krasnal – bar Barbara

Po przybyciu do Wrocławia i zwiedzeniu najpiękniejszego w Polsce dworca kolejowego kierujemy się w stronę serca miasta – staromiejskiego Rynku. Idziemy ulicami Piłsudskiego i Świdnicką, mijając po drodze efektowne, okazałe budowle z XIX i początku XX w. oraz gotycki kościół Bożego Ciała.

Dworzec Główny

Naszą przygodę z Wrocławiem rozpoczynamy od kolejowego **Dworca Głównego**. Został on wybudowany w latach 1855–57 w stylu angielskiego neogotyku i nazywany był w tamtych czasach Dworcem Centralnym (Central-Bahnhof). Autorem projektu był architekt Górnośląskich Kolei Wilhelm Grapow. Roboty rozpoczęto 10 IX

1855 r. W następnym roku budynek został zaduszony, a 27 X 1856 r. wyruszył z niego pierwszy pociąg – do Poznania.

W późniejszych latach dworzec wielokrotnie przebudowywano. Zgodnie z obowiązującą modą i duchem ówczesnych lat zmieniano również kolejne elementy dekoracyjne wewnątrz. Pierwotny obiekt został zaprojektowany bardzo funkcjonalnie: tuż przy bocznych wejściach znajdowały się luki bagażowe, telefony oraz telegrafy. Na dworcu funkcjonowały cztery ogrzewane poczekalnie (przeznaczone dla pasażerów I, II i III klasy oraz dla gości specjalnych) i restauracja.

W czasie II wojny światowej gmach oprócz swej zwyczajnej funkcji pełnił jeszcze drugą, zupełnie inną – pod

▲ W hali głównej dworca

Kup książkę

Poleć książkę

powierzchnią dworca zbudowano schrony przeciwlotnicze, składy broni, amunicji i żywności.

Budynek nie ucierpiał podczas oblężenia Festung Breslau w 1945 r.

W latach 50. XX w. przeprowadzono remont holu głównego. Ściany zostały wyłożone czarnym szkłem, a tuż nad kasami biletowymi pojawił się zielony neon „Kasy biletowe”; użyty na nim styl

Ku czci niezapomnianego aktora

Na posadzce peronu 3. wmurowana jest tablica pamiątkowa poświęcona tragicznie zmarłemu Zbigniewowi Cybulskiemu. Aktor brał udział we Wrocławiu w zdjęciach do filmu *Morderca zostawia ślad*. 8 stycznia 1967 r. o godzinie czwartej nad ranem, próbując wskoczyć do odjeżdżającego do Warszawy pociągu, Cybulski zginął pod jego kołami.

czcionki nawiązywał do czasów przedwojennych. W czasach PRL-u uległy zniszczeniu secesyjne elementy wystroju dworca. „Poprawki” dokonywane przez ówczesnych architektów na rzecz stylu „nowoczesnego” z pewnością odebrały wnętrzu budynku wiele z jego wcześniejszego uroku.

W 2010 r. rozpoczęto kompleksową renowację i przebudowę dworca, pragnąc jak najwierniej odtworzyć jego historyczny wygląd. Po dwóch latach

Bombowy zamach AK

Przed wejściem na dworzec, po lewej stronie, wisi tablica upamiętniająca dokonany na dworcu 23 IV 1943 r. zamach bombowy na niemiecki pociąg wojskowy. Przeprowadzili go skutecznie żołnierze AK należący do specjalnej jednostki odwetowej działającej na terenie III Rzeszy.

prac, 1 VI 2012 r., Wrocław Główny ponownie otworzył swe bramy dla podróżnych. Pasażerowie mogą już korzystać z kas, informacji kolejowej, toalet, tunelu prowadzącego na perony, a także – podziwiać ten ponad 150-letni zabytek. Budowlańcy i pracownia konserwatorska wydobyli z dworca wszystko, co w nim najpiękniejsze. Architekci i projektanci dodali nutę współczesnych udogodnień, a pracownicy kolei zadbali o nowy, czytelny system informacji dla pasażerów. Nad kasami pozostał neon „kasy biletowe” z lat 50. XX w. wykonany przedwojenną czcionką.

ULICA PIŁSUDSKIEGO

Opuszczamy gmach Dworca Głównego i skręcamy w prawo, w **ulicę Piłsudskiego**. Została ona wytyczona dopiero pod koniec XIX w., na skraj ówczesnego Przedmieścia Świdnickiego. Dziś możemy podziwiać powstałą jeszcze przed wojną wystawną jej zabudowę. Mijamy wzniesiony na rogu ulic Kołłątaja i Piłsudskiego starannie odremontowany **hotel Piast** oraz zajmujący narożnik z ulicą Stawową powstały w 1911 r. **hotel Europejski** (najstarszy hotel przy tej ulicy) i docieramy do budynku NOT-u.

Gmach NOT-u

Monumentalny gmach na Piłsudskiego 74, będący obecnie **siedzibą Wrocławskiej Rady Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT**, powstał w latach 1893–96 jako siedziba Sejmu Provincji Śląskiej. Frontowa elewacja budynku ozdobiona jest kamiennymi rzeźbami głów ludzkich (Polak, Germanin, Mongoł, Czech, Prusak i Węgier) dłuta Ernsta Segera, a po obu stronach wejścia stoją atlanty. Nad wejściem znajduje się herb przedstawiający śląskiego orła i litera „W” – symbol Wrocławia, założyciela Wrocławia. Po wielu przebudowach i zniszczeniach do dzisiejszego dnia zachowały się: reprezentacyjny przedsionek, klatka schodowa, wysoka sala konferencyjna otoczona krążgankami oraz dawna sala posiedzeń.

Capitol

Idziemy dalej ulicą Piłsudskiego na zachód i po kilkudziesięciu metrach docieramy do wzniesionego w latach 1928–29 budynku dawnego przedwojennego kina **Capitol**, o wyróżniającej

się, wyłożonej piaskowcem fasadzie. Gdy powstało, należało do najnowocześniejszych i największych kin we wschodnich Niemczech. Sala widowiskowa mieściła 1200 widzów. W 1945 r. obiekt uległ dużym zniszczeniom.

W roku 2005 rozpisano konkurs na rozbudowę i modernizację budynku, wykorzystywanego obecnie przez teatr muzyczny, któremu w 2004 r. nadano historyczną nazwę dawnego kina – **Capitol** **Teatr Muzyczny „Capitol”, ul. Piłsudskiego 67, www.teatr-capitol.pl**. Prace remontowe zakończono po dwóch latach, w 2013 r. Siedzibę teatru znacznie powiększono (cały kompleks jest czterokrotnie większy niż stary budynek), pieczołowicie odrestaurowano piękne stare wnętrza, unowocześniono scenę. Od tego czasu teatr cieszy się niezwykłą popularnością.

We wnętrzu zachwyca przestronny, kryty szklanym dachem dziedzińiec teatru, zwany Podwórkciem. Mieści się w nim teatralna kawiarenka, działa

▲ Gmach NOT-u

▲ „Podwórko” teatru Capitol

bezprzewodowy internet i punkt wymiany książek (*bookcrossing*). Niezwykłym miejscem jest też urządzone na piętrze pod żywą zieloną ścianą „strefa relaksu”, przygotowana specjalnie dla wszystkich, którzy chcą wyciszyć się przed spektaklem. Niezwykłą widownię, urządzone w stylu art-déco, oraz wiele zakamarków teatru można obejrzeć podczas zwiedzania grupowego (powyżej 20 osób). Planowane jest wyznaczenie stałych dni zwiedzania (raz w miesiącu).

Instalacja *Przejście*

Po opuszczeniu Capitolu dochodzimy do skrzyżowania ulic Piłsudskiego i Świdnickiej. Tuż koło przejścia dla pieszych podziwiać możemy odlaną z brązu instalację *Przejście*, zwaną pomnikiem Anonimowego Przechodnia. Jej autorem jest Jerzy Kalina – rzeźbiarz, twórca scenografii teatralnych i filmowych, witraży, filmów animowanych i dokumentalnych.

Przejście pojawiło się we Wrocławiu 13 XII 2005 r., czyli w rocznicę wybuchu stanu wojennego. To grupa rzeźb przedstawiających postacie z jednej strony

ulicy wchodzące pod ziemię, a z drugiej strony – wychodzące spod niej. Odczytywana jest jako symbol transformacji i podziemnego przejścia zwykłych, szarych ludzi do wolnej Polski: starsza pani dźwiga tu siatkę pełną zakupów, ktoś się spieszy, jakaś kobieta pcha przed sobą dziecięcą wózek...

Kup książkę

Poleć książkę

Przejsie

Pomnik Anonimowego Przechodnia jest wersją drugą instalacji. Pierwszą, gipsową kompozycję Jerzy Kalina ustawił w roku 1977 na skrzyżowaniu w Warszawie. Była stworzona czasowo na użytek programu telewizyjnego.

Mijamy instalację i skręcamy z Piłsudskiego w prawo, przechodzimy pod charakterystycznymi arkadami i kierujemy się w stronę Rynku ulicą Świdnicką.

ULICA ŚWIDNICKA

Ulica Świdnicka powstała w czasie średniowiecznej lokacji miasta i wchodzi w skład siatki prostopadłych względem siebie ulic Starego Miasta. Już w 1303 r. wzmiankowano ją jako *platea swidnicensis*, a w 1345 r. jako *Swidnische Gasin*. Przed II wojną światową uchodziła za najbardziej elegancką ulicę miasta; nazywano ją wówczas w skrócie: „Schwo”. Po wojnie jej nazwę przetłumaczono na „Świdnicka”, a południową część nazwano imieniem Aleksandra Fredry. Wkrótce potem cała ulica otrzymała miano Stalingradzkiej, a w 1957 r. powróciła do nazwy „Świdnicka”.

Plac Kościuszki

Docieramy na **plac Kościuszki**. Wytyczono go w 1807 r. na dawnym Przedmieściu Świdnickim po rozbiórce fortyfikacji miejskich. Pełnił rolę placu miejskiego dla parad wojskowych i miejsce musztry, a wzorowany był na paryskim placu Vendôme. Nosił imię gen. Friedricha von Tauentzien, którego monumentalny

grobowiec znajdował się pośrodku placu do końca II wojny światowej. W roku 1945 przedwojenna zabudowa placu została w większości zburzona. Zachowało się zaledwie kilka przedwojennych gmachów. Wzniesiona tu w latach 1955–58 Kościuszkowska Dzielnica Mieszkania uchodzi za szczytowe osiągnięcie architektury Wrocławia lat 50. i stanowi przykład architektury realizmu socjalistycznego. Wzorowana była na warszawskiej Marszałkowskiej Dzielnicy Mieszkania, a mogło w niej zamieszkać 4 tys. osób.

Jednym z niewielu przedwojennych budynków ocalałych przy placu Kościuszki jest modernistyczny budynek **Renomy**, dawniej domu towarowego żydowsko-amerykańskiej spółki Wertheim. Sześciopiętrowy gmach jest największym zabytkowym obiektem tego typu w Polsce. Zbudowany był w rekordowym tempie ośmiu miesięcy w latach 1929–30 wg projektu H. Dernburga. Jego uroczyste otwarcie nastąpiło 2 IV 1930 r. Fasadę ozdobiono wielobarwnymi kształtkami ceramicznymi, połyskującymi w słońcu swym szklivem. Umieszczono na niej złożone i szkliwione rzeźby w stylu art déco – sto głów ludzkich ponadnaturalnych rozmiarów (*Ludzie ze wszystkich stron świata* autorstwa Ulricha Nitschkego). Pierwotny projekt przewidywał poszerzenie domu handlowego o kolejne pomieszczenia; z powodu wielkiego kryzysu, który przyniósł ze sobą upadek handlu i prześladowania Żydów, nigdy go jednak nie zrealizowano. Pod koniec II wojny światowej obiekt został zbombardowany i stał w płomieniach przez kilka dni. Otwarto go ponownie dopiero po trzech latach jako największy w Polsce Powszechny Dom Towarowy. Obecną

Wrocławskie KRASNALE

W ciągu ostatnich dziesięcioleci figurki krasnali wtopiły się w miejski krajobraz Wrocławia na tyle mocno, że mało kto zastanawia się, skąd tak właściwie się wzięły i dlaczego Wrocław promuje się jako miasto krasnali. Turyści przyjeżdżający do Wrocławia mogą kupić mapy miasta z oznaczonymi miejscami, w których znajdują Rzeźnika, W-skersa, Telesfora, Podróżnika i wiele, wiele innych postaci. Wokół fenomenu krasnali wyrosła odrębna gałąź przemysłu

turystycznego – wydaje się przewodniki śladami krasnali, organizowane są wycieczki, Festiwal Krasnali i gra miejska! Kto za tym wszystkim stoi?

Historia Pomarańczowej Alternatywy

Lata 80., wszechobecna cenzura, łamanie praw człowieka, puste półki w sklepach, zakłamanie polityków i po prostu szara rzeczywistość – wszystko to było podłożem powstania grupy buntującej

Kup książkę

Poleć książkę

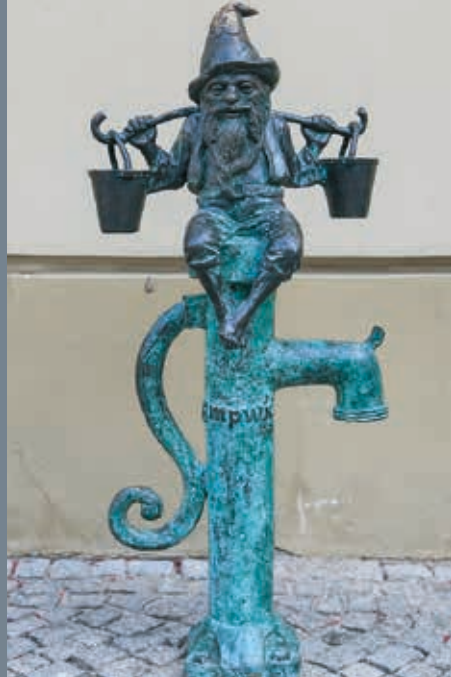

się przeciwko opresyjnemu ustrojowi. Grupa, która postanowiła w sposób niebanalny i bez użycia siły spróbować coś zmienić, dać ludziom swego rodzaju alternatywę.

Czasy komunizmu nierozzerwalnie wiążą się z kolorem czerwonym, stąd też owa alternatywa miała być... pomarańczowa. Gdzie w tym wszystkim krasnale? Pierwsze skrzaty zostały namalowane w nocy z 30 na 31 VIII 1982 r. na transformatorze w dzielnicy Sępólno oraz na bloku na Biskupinie. Wyszły spod ręki, a właściwie spreju, Waldemara „Majora” Frydrycha vel komendanta Twierdzy Wrocław, jak żartobliwie określał sam siebie Frydрых, oraz jego przyjaciela Wieśka Cupały. Fakt, że pojawiły się właśnie w takich miejscach, był daleki od przypadku. Powstały na plamach cenzurujących widniejące tam wcześniej antykomunistyczne napisy. Pomarańczowi starali się w ten sposób walczyć z zakłamaniami PRL-u. Krasnale na milicyjnych plamach budziły zainteresowanie i ogromne emocje mieszkańców, a postać małego skrzata stała się na zawsze symbolem tej kontestatorskiej grupy. Alternatywa działała głównie we Wrocławiu, ale zdarzały jej się również wycieczki do Łodzi, Warszawy czy Lublina. Dodatkowo informacje o tym, co dzieje się na Dolnym Śląsku, tylko podsyciły wyobraźnię ludzi w innych miastach.

Krasnoludzka synteza

W czasie stanu wojennego slogany na murach symbolizowały opór wobec reżimu. Hasła Solidarności często nanoszono za pomocą smoły, przez co były trudne do usunięcia. Dlatego gdy władze starały się je zamalować, na murach powstawały bezkształtne plamy.

Po dodaniu kilku kresiek plama przekształcała się jednak w postać krasnala. W myśl filozofii Hegla, z syntezy dwu przeciwnych sobie idei mogła powstać nowa myśl. Tak też tłumaczył zerkające z murów krasnale Frydрых, gdy został aresztowany przez milicję w Łodzi: pierwotny napis na murze głosi pewną tezę, plama go zamalowująca – antytezę, a krasnal stanowi syntezę.

Grupa działała przez kilka kolejnych lat, idąc coraz dalej i dalej. W niedługim czasie krasnalami pokryły się ulice pięciu największych miast w Polsce. Major liczył na to, że akcja spotka się z odzewem ogromnej liczby osób, ale tak się nie stało. Zainteresowanie wzrosło dopiero wtedy, gdy grupa zaczęła organizować happeningi wyśmiewające surrealistyczną rzeczywistość, hasła polityczne i święta państwowe. Podczas pierwszej akcji z okazji Dnia Dziecka (przy ulicy Świdnickiej), w której brało udział niemal

tysiąc osób, milicja aresztowała krasnoludki rozdające przechodniom cukierki. W odpowiedzi tłum zaczął skandować: „Krasnoludki są na świecie”. W kolejnych akcjach brało udział coraz więcej osób, a niektóre happeningi gromadziły wielotysięczne tłumy. Swoimi akcjami Pomarańczowci obnażali absurdalność panującego systemu i skłaniali ludzi do myślenia. O przekazie, który niosły ze sobą działania grupy, najlepiej świadczą słowa Frydrycha: „Ludziom na Zachodzie więcej powie o sytuacji w Polsce informacja o tym, że zamknięto mnie w areszcie za rozdawanie kobietom podpasek, niż czytanie książek i artykułów pisanych przez innych opozycjonistów”.

Pomnik w nagrodę

Jeszcze pod koniec lat 80. wrocławska grupa została uhonorowana nagrodą ufundowaną przez Andrzeja Wajdę, który szczerze doceniał jej poczynania. Na początku obecnego stulecia krasnale z murów zaczęły natomiast przenikać do życia Wrocławian w postaci figurek. Najpierw odsłonięto ufundowany przez Agorę pomnik Pomarańczowej Alternatywy – Papa Krasnal stanął przy ulicy Świdnickiej w miejscu, gdzie rozpoczynała się większość happeningów. To, że istnienie tak bardzo wyrotowej grupy władze miasta uhonorowały zgodą na postawienie jej pomnika – na dodatek w symbolicznym miejscu – można uznać za ewenement na skalę światową. Kolejnym krokiem było odsłonięcie przez prezydenta miasta tabliczki na ścianie kamienicy Jaś. Tabliczka jest swego rodzaju szyldem, a napis na niej głosi: „Muzeum Krasnoludków”. Żeby krasnale jej przypadkiem nie przeoczyły,

zamocowano ją na wysokości ludzkich kolan.

Szlakiem krasnali

W 2005 r. na ulicach miasta zaczęły pojawiać się małe figurki krasnoludków. Pierwsze z nich zostały zaprojektowane przez absolwenta wrocławskiej ASP Tomasza Moczka. Były to: Szermierz przy Uniwersytecie Wrocławskim, Rzeźnik na Starych Jatkach, dwa Syzyfki przy ulicy Świdnickiej oraz Pracę Odrzańską przy moście Piaskowym. Od tamtej pory krasnoludzki licznik wciąż bije, figurek ciągle przybywa i trudno jednoznacznie określić, ile ich tak naprawdę jest. Szacuje się, że ok. 350, a dokładną wielkość krasnoludzkiej społeczności można poznać, zaglądając do *Wielkiego spisu* skrzętnie chronionego przez krasnala Kluczownika. Mimo że krasnale mają wielu przeciwników, trzeba podkreślić, że stały się pierwszoplanową atrakcją Wrocławia – nie tylko dla dzieci, ale również dla dorosłych. Przechadzając się uliczkami miasta, niejednokrotnie można spotkać

turystów spacerujących z mapami i ze wzrokiem krążącym gdzieś na poziomie krawężników.

Kolejne figurki odsłaniane są z różnych przyczyn i w różnym celu. W 2008 r. w ramach projektu „Wrocław bez barier” odsłonięto np. niewidomego i głuchonieмого krasnala, które mają uświadamiać społeczeństwu obecność wśród nas osób niepełnosprawnych. Z okazji II Wrocławskiego Festiwalu Krasnali zorganizowano grę miejską o nazwie Krasnalo, w której od września do października 2011 r. wzięło udział ponad 2 tys. osób. Podczas zabawy uczestnicy odwiedzali najciekawsze miejsca w mieście, podążając śladem krasnali; zamieniali się w historyków, detektywów i fotografów. Gra miejska stanowi rewelacyjną formę poznawania miasta, natomiast wycieczki szlakiem krasnali są doskonałym sposobem na przedstawienie Wrocławia dzieciom. Docieramy w najważniejsze punkty miasta, spotykając po drodze kolejne charakterystyczne postaci: Więziennika, Zakupoholika, Hala-bardnika czy Kinomana. Poszukiwanie

krasnali to rewelacyjna zabawa; warto jednak pamiętać, że Wrocław to nie tylko one. Byłoby to niepowetowana strata, gdyby odwiedzający miasto byli tak zajęci patrzyeniem pod nogi, że ominęliby np. wrocławską katedrę.

Baza krasnali wrocławskich – zob. <http://krasnale.pl>.

Kup książkę

Poleć książkę

Rynek i okolice

**Rynek – bazylika św. Elżbiety Węgierskiej – Stare Jatki –
Manufaktura Czekolady – Muzeum Farmacji –
katedra św. Marii Magdaleny – plac Solny**

Wrocławski Rynek jest jednym z największych rynków staromiejskich Europy, dodatkowo – z największym ratuszem w Polsce! Podczas wycieczki poznamy architekturę Rynku oraz obiekty położone w pobliżu: bazylikę św. Elżbiety Węgierskiej, Stare Jatki, katedrę św. Marii Magdaleny; zajrzemy też do kilku interesujących muzeów i do bajecznie pachnącej Manufaktury Czekolady.

Wrocławski Rynek otaczają budynki z różnych epok historycznych. Centralną część rynku zajmuje blok śródrynkowy, składający się ze Starego Ratusza, Nowego Ratusza oraz grupy kamienic. Rynek tworzy jedno założenie architektoniczne z placem Solnym oraz placem wokół bazyliki św. Elżbiety Węgierskiej.

Z Rynku wychodzi dziesięć ulic: z każdego narożnika po dwie, ponadto krótka uliczka Kurzy Targ przebija wschodnią

pierzeję placu, a brama w kamienicy nr 53 w północnej pierzei rozpoczyna ulicę Więzienną. Rynek można też opuścić przez bramę pod numerem 19 (południowa strona placu), czyli przez tzw. przejście św. Doroty, gdzie niegdyś rozpoczynała się ulica św. Doroty.

Rynek powstał już za czasów Henryka Brodatego, w latach 1214–32. Z biegiem czasu wokół placu pojawiły się liczne kamienice. W XIX w. poprowadzono tu linię tramwaju, najpierw konnego, a później także elektrycznego. Tramwaje kursowały do połowy lat 70. zeszłego stulecia, gdy przeniesiono je na Trasę W-Z. Przy rynku znajduje się obecnie 60 numerowanych posesji. Każda kamienica posiada też swoją historyczną nazwę, zwykle związaną z architektoniczną ozdobą elewacji lub z losami danego budynku (np. kamienice Pod Gryfami, Pod Błękitnym

▼ Stary Ratusz

Kup książkę

Poleć książkę

Słońcem, Stary Ratusz). Rynek stanowił jedno z niewielu miejsc na terenie miasta, w których dozwolony był handel detaliczny. Wzniesiono na nim trzy duże budynki handlowe: Dom Kupców (czyli Sukiennice), Smatruz, w którym handlowano pieczywem i obuwem, oraz Dom Płócienników. W południowo-zachodnim narożniku linia zabudowy bloku śródrynkowego sprawia wrażenie cofniętej; do połowy XVIII w. znajdował się w tym miejscu wielki targ rybny. Po zniesieniu przywilejów handlowych zajmujące centrum rynku sukiennice stały się zbędne i zostały rozebrane w latach 1821 i 1824; zastąpiono je klasycystycznymi kamienicami. W 1956 r. przed ratuszem ustawiono przewieziony ze Lwowa pomnik Aleksandra Fredry.

BLOK ŚRÓDRYNKOWY

Stary Ratusz

★ **Stary Ratusz** to późnogotycki budynek, jeden z najlepiej zachowanych historycznych ratuszy w Polsce, należący tym samym do głównych zabytków architektonicznych Wrocławia. Ratusz znajduje się w południowo-wschodnim narożu bloku śródrynkowego. Posiada wieże, kilka przybudówek, dwie kondygnacje i podpiwniczenia; został zbudowany na planie wydłużonego prostokąta. Powstawał w kilku etapach na przestrzeni ok. 250 lat. Obecny kształt obiektu zawdzięcza restauracjom przeprowadzonym od XIX do XXI w. Co ciekawe, ratusz nie był pierwszym budynkiem na rynku (wcześniej wzniesiono bowiem Dom Kupców). Radę miejską wybrano prawdopodobnie po raz pierwszy w 1261 r., ale nie jest pewne, gdzie się wówczas zbierała. Najstarsza

część ratusza powstała przed 1299 r., kiedy to wypłacono wynagrodzenie budowniczym Martinusowi i Albericusowi oraz zanotowano wpłatę za jednorazowe wynajęcie budynku sukiennikom. Na początku XV w. władzę w ratuszu dwukrotnie przejęto siłą: 13 IX 1406 r. napadli nań patrycjusze, zaś 18 VII 1418 r. obiekt został zajęty przez plebejuszy, którzy ścili burmistrza oraz pięciu ławników.

W ostatnich dniach II wojny światowej ratusz doznał umiarkowanych uszkodzeń: sklepienie piętra przebiła bomba lotnicza, która jednak nie eksplodowała. W latach 1949–53 zabytek został odbudowany. W kolejnych latach poddawany był licznym renowacjom.

Obecnie w ratuszu mieści się oddział wrocławskiego Muzeum Miejskiego – **Muzeum Sztuki Mieszkańskiej**. Muzeum powstało w 2000 r. jako oddział Muzeum Miejskiego Wrocławia. W jego wnętrzach są gromadzone, badane i prezentowane dzieła wrocławskich warsztatów rzemieślniczych i artystów, powstające od czasów najdawniejszych po współczesność. Już sam Stary Ratusz, w którym mieści się muzeum, z doskonale zachowanymi wnętrzami, stanowi dla zwiedzających nie lada atrakcję. Szczególne wrażenie robi Sala Wielka z imponującymi sklepieniami krzyżowo-żebrowymi. Obok niej, w dawnej kaplicy zwanej dziś Salą Książęcą, eksponowane są wyroby ze srebra wykonane w warsztatach wrocławskich mistrzów złotniczych od XVI do XIX w. W najstarszej części ratusza – Sali Mieszkańskiej – obejrzeć można Galerię Sławnych Wrocławian. W muzeum organizowane są wystawy czasowe, w ich ramach prezentowane były prace m.in.: Salvadora Dalego, Joana Miró i Andy'ego Warhola.

Podczas pobytu we Wrocławiu warto odbyć kilka pozamiejskich wycieczek, bowiem okolice stolicy Dolnego Śląska kryją w sobie wiele turystycznych atrakcji. Poniżej opisano pokrótce miejsca położone w promieniu do 100 km od Wrocławia, do których dojazd komunikacją publiczną lub samochodem nie stanowi większego problemu.

TRZEBNICA

We wschodniej części Wzgórz Trzebnickich, 25 km na północ od Wrocławia, leży miasto, którego początki historycy łączą ze śląskim plemieniem Trzebowian. Nazwa miejscowości i plemienia pochodzi od prasłowiańskiego czasownika *terbiti* – ‘karczować (las), trzebić’. Istnieje również konkurencyjne wyjaśnienie, wywodzące nazwę osady od *trzeby*, czyli ofiary składanej przodkom wg pradawnej słowiańskiej tradycji (być może gdzieś tu znajdowała się pogańska świątynia):

Bazylika św. Jadwigi i klasztor Cystersów w Trzebnicy to zabytki związane

z postacią św. Jadwigi, która była ich fundatorką. Opactwo zaczęło należeć do zakonu cystersów w 1218 r. To najstarsze sanktuarium na Śląsku i jedna z ważniejszych nekropolii Piastów śląskich. Obecnie obiektem opiekują się księża salwatorianie i siostry boromeuszki.

Kościół św. Jadwigi i św. Bartłomieja to późnoromańska trzynawowa bazylika, jedna z najpiękniejszych na Dolnym Śląsku. Była to pierwsza na ziemiach polskich budowla wzniesiona z użyciem cegły. W wyniku przebudowy nadano jej styl barokowy.

Najczęściej odwiedzanym miejscem w świątyni jest czarny marmurowy grobowiec św. Jadwigi, żony Henryka Brodatego. Powstawał etapami w latach 1680–1750. W prezbiterium możemy podziwiać obrazy przedstawiające życie św. Jadwigi. Szkice do nich wykonał prawdopodobnie „śląski Rembrandt” – Michael Leopold Willmann.

Muzeum Kultu św. Jadwigi Śląskiej ul. Jana Pawła II 3, Trzebnica; <http://trzebnica.sds.pl>; wstęp: dobrowolny datek na rzecz sanktuarium; na

▼ Trzebnica

Kup książkę

Poleć książkę

Nocleg

◆ **Hotel pod Platanami**, ul. Kilińskie-
go 2, Trzebnica, tel.: 71 3120980. Hotel
jest położony w malowniczej części
Trzebnicy, w otoczeniu platanów,
od których wziętą swoją nazwę. Ofe-
ruje jedyńki, dwójki, trójki i czwór-
ki z łazienkami i TV. Wystrój pokoi
w klimacie lat 80. Jego atuty to
dobry dojazd, przystępne ceny i bli-
skość Lasu Bukowego z malowni-
czymi trasami turystycznymi. Dwój-
ka 140 zł/doba.

zwiedzanie trzeba się umówić, dzwoniąc
wcześniej na nr tel.: 71 3887826, można
też zgłosić się w zakrystii lub na ple-
banii, powstałe w 1964 r., zajmuje trzy
pomieszczenia sanktuarium. W górnej
zakrystii bazyliki można zobaczyć wysta-
wę naczyń i szat liturgicznych oraz malar-
stwa, w romańskiej krypcie św. Bartłomie-
ja Apostoła zgromadzone są fragmenty
kamiennych detali romańskich i gotyc-
kich, które niegdyś zdobiły świątynię,
zaś w Domu Pielgrzyma urządzone są
wystawy czasowe.

Święta Jadwiga, patronka Śląska,
rodzin i zgody między narodami, wywo-
dziła się z księżęcej niemieckiej rodziny.
Jej najstarsza siostra wyszła za mąż za kró-
la Francji, druga była żoną króla Węgier,
trzecia była przełożoną klasztoru bene-
dyktynek w Kitzingen, dokąd Jadwiga
została wysłana w młodym wieku dla
zdobycia wykształcenia. W dniu ślubu
z Henrykiem Brodatym miała 12 lat. Ich
małżeństwo od początku było bardzo
udane. W 1202 r. Henryk został księciem
całego Śląska, a w 1233 r. został księciem
Wielkopolski. Książę i księżna byli ludź-
mi bardzo religijnymi – w 1209 r. złożyli
śluby czystości, dbali o rozwój Kościoła

i byli fundatorami wielu kościołów, w tym
klasztoru sióstr cysterek w Trzebnicy.
Jadwiga prowadziła też działalność
dobroczynną, starała się o pomoc cho-
rym i ubogim – zorganizowała działal-
ność wędrownego szpitala dla ubogich,
otworzyła szpital dla trędowatych w Śro-
dzie Śląskiej. Po śmierci męża zamieszka-
ła w trzebnickim klasztorze, który prowa-
dziła jej córka Gertruda, i tu też została
pochowana.

Kilka minut drogi (trzeba przejść uli-
cami Błotnistą i Piwniczną) dzieli bazyli-
kę św. Jadwigi od stoków Winnej Góry.
W tym rzadko odwiedzanym miejscu,
w dawnym wyrobisku należącym do
ceglarni, dokonano niezwykłego odkrycia
– pozostałości po obozowisku przedsta-
wicieli gatunku *Homo erectus* (*Pithecanth-
ropus erectus*) sprzed 500 tysięcy lat (jest
to najstarszy ślad pobytu człowieka na
ziemiach należących obecnie do Polski.
Odnaleziono tu m.in. kamienne narzędzia,
oszczepy i szczątki upolowanych
zwierząt. Ślady pochodzą jeszcze sprzed
epoki zlodowacenia i zostały przykryte
warstwą osadów polodowcowych. Eks-
pozycję poświęconą temu znalezisku
możemy oglądać, zwiedzając trzebnickie
Muzeum Regionalne 📍 Rynek, budynek
Ratusza; <http://ziemiatrzebnicka.pl>; czyn-
ne: wt, czw., sb. 10.00–16.00.

BRZEG

Brzeg położony jest 40 km na południo-
wy wschód od Wrocławia. Miasto leży na
historycznym szlaku wschód – zachód,
w miejscu gdzie na wysokim brzegu
Odry królewski trakt krzyżował się z dro-
gą prowadzącą w stronę Bałtyku. Nazwy
Brzeg i zamek brzeski pojawiły się po raz
pierwszy w źródłach pisanych w 1235 r.

Noclegi

- ◆ **Pensjonat Willa Romeo**, ul. Władysława Łokietka 26, Brzeg, tel.: 77 4161386; <http://hotel-romeo.pl>. Znajduje się 10 min spacerem od centrum miasta. Oferuje indywidualnie urządzone, stylowe pokoje z drewnianymi podłogami i z bezpłatnym bezprzewodowym dostępem do internetu. Dwójka 139 zł (bez śniadania).
- ◆ **Szkolne Schronisko Młodzieżowe PTSM** przy Zespole Szkół Ekonomicznych w Brzegu, ul. Kardynała Wyszyńskiego 23; tel.: 77 4163079; <http://schroniskobrzeg.pl>. Dogodne położenie, gościnna atmosfera, do dyspozycji gości kuchnia z wyposażeniem. Obiekt przystosowany jest do pobytu osób niepełnosprawnych. Dwójka z łazienką 45 zł od osoby, jedynek z łazienką 35 zł od osoby.

Brzeg otrzymał prawa miejskie pomiędzy 1246 a 1248 r. W 1311 r. stał się stołeczną rezydencją niezależnego księstwa brzeskiego i był nią aż do śmierci w 1675 r. ostatniego z rodu Piastów – Jerzego IV Wilhelma.

Najważniejszym zabytkiem miasta jest **Zamek Piastów Śląskich**, zwany Śląskim Wawelem – dawna siedziba piastowskiego rodu wzniesiona na początku XIV w. W okresie średniowiecza obiekt ulegał wielu przebudowom. Obok zamku dobudowano gotycki kościół kolegialny św. Jadwigi, patronki Piastów śląskich. W pierwszej połowie XVI w. gotycką siedzibę przekształcono w jedną z najpiękniejszych monarszych rezydencji renesansowych w tej części Europy. Bryłę zamku wkomponowano w nowo powstały trójskrzydłowy gmach z otaczającymi wewnątrz dziedzińcem krużgankami. W tym okresie powstała też bogato zdobiona fasada bramy wjazdowej.

Obecnie w zamku ma swoją siedzibę **Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu** [pl](http://zamek.brzeg.pl). Zamkowy 1, Brzeg; <http://zamek.brzeg.pl>; czynne: wt.–nd. 10.00–17.00, które zajmuje się historią Piastów śląskich oraz tradycjami piastowskimi na Śląsku. Muzeum szczyci się posiadaniem największego w Europie zespołu nagrobków

przedstawicieli jednej dynastii. Zgromadzono tu cenną kolekcję sarkofagów, pergaminowych dokumentów, manuskryptów, grafik i malarskich wizerunków Piastów.

XI-wieczny kolegiacki **kościół św. Jadwigi** to rodowe mauzoleum Piastów brzeskich; szacuje się, że pochowano tu 43 przedstawicieli tej dynastii. Tuż obok bramy wjazdowej do zamku wznosi się zamknięty gmach **Gimnazjum Piastowskiego** z renesansową bramą i portalem.

W mieście podziwiać można renesansowy **ratusz**, wybudowany na miejscu dawnego gotyckiego oraz wiele gotyckich, renesansowych i barokowych kamieniczek. Piękne parkowe promenady powstały w ciągu rozebranych średniowiecznych fortyfikacji. Godny uwagi jest też barokowy **kościół Podwyższenia Krzyża Świętego** z iluzjonistycznymi polichromiami oraz drewnianą pietą (Matka Boska odziana jest tu w prawdziwą suknię). Ciekawy jest też jeden z największych na Śląsku gotycki **kościół św. Mikołaja**. Właśnie w tym miejscu w zakrystii odkryto gotyckie polichromie autorstwa nieznanego malarza zwanego Mistrzem Brzeskich Pokłonów Trzech Króli. Kościół stanowi jeden z punktów unikatowego **Szlaku Polichromii Brzeskich**. To

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Wrocław

to historyczna stolica Śląska, współcześnie przebojem zdobywająca wysokie miejsca w europejskich rankingach miast wartych odwiedzenia i najlepszych miejsc do życia. Tutejszy zespół urbanistyczny obejmujący Ostrów Tumski, Stare i Nowe Miasto oraz wyspy odrzańskie należy do najcenniejszych tego typu zabytkowych kompleksów w Europie. Wrocław to jednocześnie nowoczesny ośrodek biznesowy i akademicki o bogatej kulturze miejskiej, zarówno tej „wysokiej”, jak i alternatywnej, miasto niezliczonych wydarzeń i inicjatyw artystycznych. Zapraszamy do miasta skarbów!

Niezliczone **zabytki**

Miasto **wielu kultur**

Tereny zielone

Żywiotowa kultura miejska

Muzea, galerie, wystawy

Murale i krasnale

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
 ● <http://bezdroza.pl/promocje>
 Przewodniki najchętniej czytane
 ● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
 Zamów informator podróżniczy:
 ● <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
 ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
 tel.: 32 230 98 63
 e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:

ebookpoint.PL

ISBN 978-83-283-4517-1

Cena 26,90 zł